

2

מפיגים מעם עושים אותם ביום טוב, והוא הדין לכאן, שהרי גם הרא"ש לא כתב אלא מפני שכיון שאפשר לבשל מחר, מהיות טוב אל תקרי רע (ברכות ל.), אבל בנידון דידן גם הוא יודה להתיר. ע"כ *). ותמיהני, שהרי לפי מעמו של הרא"ש שיום טוב הראשון מן התורה כודאי, והשני אינו אלא משום גזרת שמד, כודאי שיש לאסור גם באופן שאם ישחט ביום טוב הראשון יהיה יותר יפה לאכילה, כיון שאין זה רק משום מהיות טוב אל תקרי רע, כמו שכותב הרדב"ז, אלא איסור גמור הוא, ורק לרווחא דמילתא תפס הרא"ש שכיון שאפשר לבשל ביום השני למה יבשל ביום הראשון, ולעולם שבכל אופן סובר הרא"ש לאסור לאפות ולשחוט ולבשל ביום חמישי שהוא יום טוב הראשון, ואין זה ענין כלל למכשירי אוכל נפש שאם מפיגים מעם מותר לעשותן ביום טוב, ששם הוא עושה לצורך יום טוב עצמו, והתורה התירה אוכל נפש ביום טוב, וכן מכשירי אוכל נפש שאי אפשר לעשותן בערב יום טוב. אבל כאן הרי הוא עושה ביום חמישי שהוא יום טוב מן התורה לצורך השבת, כשאפשר לעשות על כל פנים ביום ששי שהוא כיום חול מן התורה, אם כן יש לומר שגם על ידי עירוב לא התירו. וכן מבואר בתשובת הרשב"א חלק ג' (סימן רעד). ע"ש. וכל שכן למעמו של בעל העיטור, שמבואר כדבריו בירושלמי, ששבות קרובה התירו שבות רחוקה לא התירו, כודאי שאין להתיר בנידון הרדב"ז, מפני שמעם העופות יותר יפה לאכילה כששחט אותם ביום חמישי. וכדברי בעל העיטור כתבו רבינו אפרים והמאירי והר"ן והארחות חיים והכל בו והרב המגיד והשבולי הלקט, ומאן ספין לחלוק על כל הראשונים הנ"ל. ושוב ראיתי למרן החיד"א במחזיק ברכה (סימן תקנז סק"ד) שהאריך למעניתו להשיב על דברי הרדב"ז הנ"ל, ולדחות דבריו מהלכה. והוסיף להעיר על מה שכתב המגן אברהם (ס"ק יג) לצדד, שאם לא יוכלו לאפות ביום השני של יום טוב, שהוא יום אידם,

* והרדב"ז שם העיר על מה שכתב הרא"ש בתשובה הנ"ל, שיום טוב שני משום גזרת שמד, וכתב על זה, ותמיהני שהרי אינו אלא מנהגא, כדאמרינן (ביצה ד:) שלחו מתם אף על גב דידעינן בקיבועא דירחא הזהירו במנהג אבותיכם. ולכן מה שכתב שהוא משום גזרת שמד, לא ידעתי מהו. ע"כ. אך זו לשון רבינו האי גאון בתשובות הגאונים (ליק, סימן א', דף ה' סע"א): וזה ששאלנו בשמועה זו (ביצה ד:) והאידנא דידעינן בקיבועא דירחא מאי טעמא עבדינן תרי יומי, ויש שתי תשובות בדבר, האחת, כי גם עכשיו פעמים שיהיה שמד שם ויצטרכו לשנות ומתקלקל הדבר. והשנית, כי הנביאים ציוו את ישראל בחוץ לארץ לעשות כן וכו'. ע"כ. וכן הגירסא בשאלות דרב אחאי גאון (פרשת אמור סימן קט): „דשלחו מתם הזהירו במנהג אבותיכם בידכם, זימנין דאיכא שמדא ואתי לאיקלקולי". ע"כ. שוב ראיתי מה שהאריך בזה בנחל אשכול על ספר האשכול חלק ב' (עמוד כו). וע"ע במה שכתב מרן החיד"א בברכי יוסף (סימן תקנז ס"ק יז) על דברי הרדב"ז דלא קשה מידי, והרחיב הדיבור בזה במחזיק ברכה (שם סק"ד). ע"ש. ואכמ"ל.